

Voda nad zlato

Od roku 1993 je 22. březen Světovým dnem vody. Byl vyhlášen zejména proto, že na světě více než miliarda lidí nemá přístup k pitné vodě. Jeho účelem je na tuto skutečnost upozornit a pomocí osvěty omezit znečišťování vodních zdrojů a zamezit plýtvání pitnou vodou.

Ačkoliv to není na první pohled patrné, tak státní podnik Lesy České republiky zastává velmi důležitou vodohospodářskou roli, ne-li tu vůbec nejdůležitější. Lesy jsou totiž obrovskou houbou, která zadržuje vodu v krajině, a správné hospodaření tuto jejich roli posiluje. I to je jeden z důvodů, proč se Lesy České republiky snaží přeměňovat smrkové monokultury na smíšené lesy, které té vody dokážou nasát a zadržet

daleko víc než čisté smrčiny. Kromě toho jsou Lesy České republiky přímým správcem 20 tisíc kilometrů vodních toků a bystřin. Výstavbou retenčních nádrží, zdrží a stupňů omezují erozi půdy a přispívají také ke zpomalení odtoku vody z horských lesů.

Proč je správné nakládání s pitnou vodou tak důležité? Ukažme si to na několika číslech:

- 97,5 % vody na Zemi je voda slaná, která není vhodná ke konzumaci
- dvě třetiny zbývající vody, tedy 1,6 procentního bodu, jsou zamrzlé v ledovcích
- převážná část zbývající vody je ve vzduchu, má podobu mraků a vodních par
- zdroj sladké a snadno využitelné vody tak tvoří **méně než 0,1 %** všech vod na Zemi.

Když si tahle čísla dáme dohromady s faktem, že polovina evropských a severoamerických řek a jezer je vážně znečištěna, že v rozvojových zemích v nedávné minulosti ubylo nebo je ohroženo 20 % vodních ploch, nemůže nás nemrazit v zádech. Tři roky nepřetržitého sucha v jedné části a záplav v jiné části planety by už dnes způsobily globální krizi spojenou se sérií epidemií „vodního“ původu. A to by byl začátek apokalypsy celosvětového rozměru...

Jednou z příčin tohoto stavu je nevhodné a bezohledné nakládání s pitnou vodou. Světový den vody vznikl právě proto, abychom si to uvědomili, pochopili všechny souvislosti a zmíněné apokalypse zabránili.

Jaroslav Jonáš

Víte, že...

- Česká republika je nazývána střechou Evropy, protože je rozvodím tří moří: Severního, Baltského a Černého?
- tímto rozvodím, které patří mezi 6 nejdůležitějších evropských rozvodí, je hora Klepý (polsky Trojmorski wierch) v masivu Králického Sněžníku?
- toto rozvodí dělí území České republiky na tři hlavní povodí: Labe, Odry a Moravy?
- na území České republiky je známo asi 350 lokalit s výskytem minerálních vod?
- některé minerální vody se využívají k léčebným a lázeňským účelům už od 19. století?

- prameny minerálních vod se vyskytují nejčastěji v místech třetihorních poruch pevninské kry s poměrně nedávnou sopečnou činností?

Lesy ČR půjčují lapače na kůrovce. Zdarma

Půjčit si lapače na kůrovce zdarma nyní mohou drobní vlastníci lesa na Lesních správách Jablonec nad Nisou a Ještěd.

Krajský úřad Libereckého kraje ve spolupráci s Lesy ČR vyrazil do boje proti těmto škůdcům tím, že poskytl účelovou dotaci na nákup lapačů. Grant slouží výhradně k podpoře drobných vlastníků lesů. Lesy ČR jich v červnu minulého roku nakoupily celkem 160 kusů.

Krátce o kůrovci

Lýkožrout smrkový a lýkožrout lesklý jsou pro les jako kalamitní škůdci velkou pohromou. Každý vlastník lesa je proto ve smyslu zákona o lesích povinen při zvýšeném výskytu těchto „kůrovců“ provádět nezbytná opatření k zabránění škod.

V každém místě, kde se kůrovec v loňském roce vyskytl („ohnisko“), je třeba provést opatření, která by zamezila jeho dalšímu šíření. K tomu slouží dva základní způsoby boje - pokládání lapáků a instalace feromonových lapačů.

Lapák a lapač

Lapák je pokácený, zdravý a od větví zbavený strom, který postupně zavadá a svou vůní láká kůrovce. Ti na lapák nalétají a pod kůrou v lýku zakládají novou generaci. Klíčová je včasná asanace, tedy odkornění (oloupání kůry) nebo chemický postřik před tím, než škůdce dokončí svůj vývoj.

Naproti tomu lapač je plastová past, do které se láká škůdce pomocí feromonového odparníku. Odchycení brouci se pak v pravidelných intervalech 7 až 10 dnů vybírají a likvidují. Drobní vlastníci lesa často využívají právě feromonové lapače, čímž se vyhnou kácení zdravých stromů na lapáky.

Jak postupovat?

Nejlépe je oslovit svého odborného lesního hospodáře. Ten posoudí vhodnost opatření proti kůrovci v konkrétním ohnisku výskytu a určí potřebné množství lapačů. Pak už stačí jen kontaktovat nejbližšího odborného lesního hospodáře z řad LČR nebo přímo Lesních správ Jablonec nad Nisou a Ještěd. Zde si také zájemci mohou do zapůjčených lapačů nakoupit potřebné feromonové odparníky. Zatímco lapáky se pokládají již počátkem března, feromonové lapače se instalují nejpozději týden před předpokládaným rojením. Na slunečných místech v nižších polohách našeho regionu to může být již v první polovině dubna!

Zajistí-li zájemce uložení lapačů mimo dobu největší aktivity kůrovců (přes zimu) na suchém místě, nemusí zapůjčené pasti každoročně vracet na lesní správy. V současné době je pro drobné vlastníky lesa ve skladech lesních správ připraveno téměř 140 deskových lapačů.

Se zápůjčkou však neotálejte. I zde platí ono klasické: „Kdo dříve přijde, ten...“!

text i foto:

Libor Dostál

LČR se představí na výstavě o myslivosti

Ve dnech 21. až 28. března se na brněnském výstavišti koná myslivecká událost roku – Světová výstava vývoje myslivosti a lovectví, která představí vývoj těchto odvětví za posledních 100 let.

Výstavy se zúčastní také Lesy České republiky, s. p.

Na brněnském výstavišti budou k vidění raritní trofeje, umělecké sbírky s loveckou tematikou, fotografie i expozice světových safari klubů. Nebudou chybět ani expozice historických a současných zbraní, optických systémů a lovecké výstroje.

„Výstava ale není určena jen pro lovce a myslivce,“ říká Jiří Macháček z pořadatelské

České zemědělské univerzity v Praze. „Bude to velkolepá přehlídka dosud nevystavovaných předmětů používaných a vytvářených lovci a myslivci. Bude to výstava pro širokou veřejnost.“

Lesy České republiky ve své expozici představí špičkové trofeje zvěře ulovené v oborech LČR a seznámí veřejnost se záchrannými chovy vzácné zvěře i s výkonem myslivosti ve svěřených státních lesích.

Součástí světové výstavy budou i doprovodné programy, např. soutěž ve vábení jelenů, ukázky práce sokolníků a kynologů nebo soutěž trubačů. K této akci patří i bohatý doprovodný program.

Odborníkům je určen mezinárodní kongres s tematikou „Vztah společnosti k myslivosti a lovectví“ a série workshopů. Z uvedeného je zřejmé, že si na své přijde každý z očekávaných sto tisíc návštěvníků.

Přehlídka trofejí v Jeseníku

O víkendu 13. a 14. března 2010 vyvrcholila v sále Městského úřadu Jeseník týdenní příprava „Chovatelské přehlídky trofejí spárkaté zvěře“ za loveckou sezónu 2009 v bývalém okrese Jeseník. Na zajištění přehlídky se podílel Městský úřad Jeseník, státní správa myslivosti pod vedením Ing. Martina Řehy spolu s Českomoravskou mysliveckou jednotou, Lesy České republiky, s. p., Lesní správou Jeseník a Javorník, Jesenickou lesnickou společností a MS Šerák.

Na přehlídce bylo předloženo celkem 560 trofejí, z toho 18 trofejí černé zvěře, 38 mufloní zvěře, 124 jelení zvěře, 351 srnčí zvěře, 16 daňčí zvěře, dále pak 4 trofeje jezevce, 8 lišky obecné a 1 psíka mývalovitého. Nejsilnější trofej srnčí zvěře, která je v naší oblasti nejpočetnější, ulovil pan F. Graja mladší v honitbě Uhelná a dosáhla bodové hodnoty 112,17 bodů CIC (bronzová medaile). Druhou nejpočetnější spárkatou zvěří je zvěř jelení. V honitbě Biskupská kupa slovil pan K.

Žáček jelena s bodovou hodnotou 180,80 CIC (bronzová medaile).

Jako již tradičně byl pro příchozí připraven bohatý doprovodný program. Bylo možné zakoupit potřeby a doplňky pro myslivce, jako jsou lovecké nože (pan Kašpar z Lipové Lázně), zbraně (pan Obzina ze Supíkovice), puškohledy (pan Vavřín ze Staré Červené Vody), mobilní posedy firmy Kovovýroba Žerníček a mysliveckou literaturu. I tentokrát byla přehlídka doprovázena výstavou fotek z krásného prostředí Rychlebských hor a Jeseníků v podání pana Štreita a pana Marečka.

Trubači a dobrá vína

Po oba dny byl program zpestřen loveckou hudbou, a to v sobotu v podání Souboru loveckých trubačů LČR při Lesní správě Jeseník a v neděli loveckými trubači Lesní správy Javorník.

Pro letošní ročník si pořadatelé připravili novinku v podobě prezentace „Vinařské stezky Křepice“. Ta byla spojena s ochutnávkou vín z vinařské stezky (cca 60 vín od 13 vystavovatelů z Křepic a 1 ze Židlochovic) a krátkou přednáškou na téma spojení vína a pokrmů. Prezentaci vín připravil pan Jan Flajšinger spolu s kolegy. A určitě nelze zapomenout na výbornou zvěřinovou kuchyni, o kterou se postaral pan Szkandera.

Jeseničtí myslivci a pracovníci Lesní správy Jeseník nezapomněli ani na nejmenší a v pátek 12. března 2010, ještě před oficiálním zahájením přehlídky trofejí, pozvali žáčky druhé a třetí třídy ze Základní školy Adolfovice a Jeseník a děti z Mateřské školy K. Čapka z Jeseníku na předpremiéru výstavy. V průběhu dopoledne se děti seznámily s trofejemi jednotlivých druhů ulovené zvěře, s druhy zvěře, které se v naší oblasti vyskytují, včetně péče o ně, a také se dozvěděly něco o vábení zvěře.

Myslím, že se přehlídka včetně doprovodných programů velice vydařila a tedy nezbyvá než poděkovat organizátorům za její realizaci a popřát mnoho zdaru do dalších akcí.

Ing. Jiří Pňáček, Ph.D.

lesní správce LS Jeseník

Ochrana lesa spočívá i v ochraně sov

V lesních porostech žije mnoho druhů drobných savců a také lesní myši (hraboši, myšice norníci), které při přemnožení škodí na lesních porostech ničením mladých lesních stromů až do síly lidské paže. V zimě pod sněhem, v létě v husté trávě, skryti, ohryžou kmínky mladých lesních stromů a to ve svém důsledku znamená odumření mladého stromku.

Ke zmírnění negativních projevů lesních myši mohou významně přispět jejich přirození nepřátelé, kteří je loví, a to jsou sovy.

K pravidelným hnízdícím druhům sov v lesích Lesní správy Prostějov patří puštík obecný. Hnízdění puštíků limituje dostatek doupných stromů s hnízdními dutinami, které jsou záměrně v lese ponechávány, ale v případě nedostatku je nutná instalace hnízdních budek do lesních porostů. Puštík obecný jako jednoho

z obyvatel lesa lze zařadit do skupiny vrcholových predátorů – lovců hraboše polního, myšice lesní, myšice křovinné a norníka rudého.

Biologická ochrana lesa

Pracovníci prostějovské lesní správy spolupracují s panem Karlem Poprachelem z Nenakonic a využívají jeho znalostí a zkušeností při podpoře zvyšování populace puštíka obecného v lesích. Odměnou za tuto spolupráci je nám realizace takzvané biologické ochrany lesa proti hrabošům, která je citlivá k životnímu prostředí a pomáhá obnovovat přirozenou mezidruhovou rovnováhu. Lesníci upřednostňují biologickou ochranu lesa před jinými metodami, které využívají pokládání pastí s otrávenými návnadami.

Podpora hnízdění a vyvážení mláďat puštíka obecného v lesích Lesní správy Prostějov se nám daří. Podle záznamů z archívu pana Karla Popracha se udržuje v lužním lese na revíru Troubky nad Bečvou od roku 2001 trvale kolem deseti hnízdních párů puštíků.

Vzestup hnízdních párů

V Tršické pahorkatině se v letech 2001 a 2002 nevyskytoval žádný pozorovaný hnízdní pár puštíků a v roce 2009 je zaznamenáno hnízdění již deseti párů puštíků. Totéž platí i pro Konickou pahorkatinu, kde v letech 2001 až 2003 hnízdní puštíci nebyli pozorováni, zatímco loni se zde objevilo už pět hnízdních párů puštíků.

U sov je významným aspektem k zahnízdění párů dostatek přirozené potravy. Puštík obecný vychová ze založeného hnízda jedno až tři mláďata. Obyvateli našich lesů na Prostějovsku jsou také další sovy, jako výr velký, sýc rousný a, nejvzácnější, kulíšek nejmenší.

Mládě sýce rousného

Hnízdní budka pro pušτίka

Oldřich Bárta

Světový unikát nedaleko Dolních Kralovic

Dolnokralovické hadce leží mezi obcemi Sedlice, Bernartice a Borovsko nedaleko Dolních Kralovic na území, které v rámci Lesů ČR spravuje Lesní správa Ledeč nad Sázavou. Jde o jedinečnou oblast se vzácnými rostlinami.

Značnou část území zaplavila v 70. letech minulého století vodní nádrž Švihov (Želivka) a rozdělila ji dálnice D1. Lesy České republiky jako největší správce pozemků omezily a ve vybraných částech úplně zastavily hospodářskou činnost ve prospěch vzácných rostlinných druhů a společenstev.

U hadce rostou jen nejsilnější

Hadec neboli serpentín je vzácná hornina, která po rozpadu vytváří suché, teplé a na živiny nevyvážené půdy. Především vysoký přebytek hořčíku při jeho zvětrávání dává vzniknout látkám, které jsou pro většinu rostlin toxické. Ve dne se tyto horniny ohřívají na vyšší teplotu než okolí a v noci více a rychleji vychládají. Proto na místech s hadcovým podkladem rostou jen úzce omezené a specifické druhy rostlin, které se prostředí přizpůsobovaly dlouhá tisíciletí.

Vzácnost, kterou jinde nenajdete

Nejvzácnější místní rostlina je nenápadná, drobná a bíle kvetoucí kuříčka Smejkalova hadcová (*Minuartia smejkalii*). Je to endemický druh, který se na Zemi vyskytuje pouze na dvou lokalitách na Podblanicku. V České republice je zařazena mezi kriticky ohrožené rostliny, v rámci EU patří mezi prioritní druhy v rámci soustavy Evropsky významných území Natura 2000. Z dalších zdejších rostlin nesmíme zapomenout mochnu Crantzovu, hvozdík kartouzek hadcový, sleziník hadcový, trávničku hadcovou, penízek horský a vítod hořký, které jsou neméně významné.

Pastevce nahradily borovice

Celá lokalita je zalesněná, porostlá především hadcovým borem. Borovice na tyto plochy, které v minulosti využívali zejména pastevcí, nalétly samy přirozenou cestou. V rozmnožování jim pomohl i postupný útlum pasterectví ve zdejším kraji. Proto i stáří jednotlivých stromů je značně rozdílné a pohybuje se od 80 do 200 let. Kvůli vyhraněným extrémním životním podmínkám tu ostatní dřeviny rostou jen velmi ojediněle.

V současnosti vrcholí dlouholetá snaha o vyhlášení celé lokality za národní přírodní památku. Pro svou jedinečnost by si to tato lokalita zajisté zasloužila. Zbývající území, a především vzácné byliny, jsou v péči Českého svazu ochránců přírody Vlašim.

lzl

Lesní pedagogika - cesta správným směrem

Na Lesní správě Litoměřice pořádáme pro děti prožitkové vzdělávání o lese – Lesní pedagogiku. Jen za poslední čtyři měsíce loňského roku jsme přivítali přes 340 poznáničtivých zájemců, zejména dětí. Společně chodíme na vycházky, besedujeme a také jsme na Dnu s LČR slavnostně otevřeli Naučnou stezku Březina.

Fenomén Lesní pedagogiky se stále více dostává do povědomí veřejnosti. Ukazovat les, poznávat jeho zákonitosti a popularizovat práci lesníků je důležitý článek environmentální výchovy nejen dětí, ale celé společnosti. Lesní pedagogika je proto potřeba rozšiřovat nejen na děti, ale na všechny potenciální návštěvníky lesa. Odborná lesnická veřejnost musí rozhodně komunikovat s okolním světem, neboť námi

spravovaný les, který je naším národním bohatstvím, bývá hojně navštěvován a je volně přístupný komukoli. Každý by proto měl mít možnost získat informace, jak a proč v lese hospodaříme, co všechno se ukrývá pod pojmem lesní práce a jaká je vlastně pracovní náplň lesníka.

Kdo je to lesník

Nezákladnějším kamenem lesní pedagogiky přesto vždy byl a je vstřícný a trpělivý lesník, který dokáže kdykoli a komukoli zodpovědět nejen základní, ale i tu nejvšetečnější otázku o lese a práci v něm.

Na Lesní správě Litoměřice jsme za poslední dva roky zaznamenali velký nárůst zájmu o aktivity lesní pedagogiky, zejména ze základních a mateřských škol v okolí. Vznikl tak již okruh škol, se kterými dlouhodobě spolupracujeme a zapojujeme další a další ročníky. V podstatě jim aktivity „šijeme na míru“. Věnujeme se ale například i klientům diagnostického ústavu nebo dětem v nemocnicích. Pro veřejnost se na jaře chystáme zopakovat úspěšný podzimní Den s LČR, který proběhne v rámci Týdne lesů.

Jak to začalo

Lesní pedagogika u nás nevznikla ze dne na den. V podstatě jen zastřešila a rozšířila individuální aktivity některých našich kolegů z dřívější doby. Začínalo se vycházkami, besedami o lese ve školách a školních družinách nebo v turistických oddílech. Na lesní správě pracují dva lesní pedagogové, ale pokud je třeba zajistit větší akci (Den s LČR), ochotně pomáhají i ostatní zaměstnanci.

Zajímavosti pro všechny

Různorodost cílových skupin nás nutí ke každému přistupovat skutečně individuálně. Je například poměrně jednoduché děti do lesa přivést. Důležité ale je školáky zaujmout, zaměstnat a zároveň naplnit podstatu Komenského spisu „Škola hrou“. S dospělými to bývá přesně naopak. Ti zpravidla potřebují zodpovědět nějakou otázku nebo vyřešit konkrétní problém, něco je takzvaně pálí. Většinou se s námi v lese nepotkají, neboť do něj ani nepřijdou. Veřejnosti musíme proto chodit naproti nebo ji alespoň směřovat tam, kde na své otázky odpověď dostane (základny lesní pedagogiky, lesní správy, naučné stezky...). Dítěti totiž většinou předáváte novou informaci, dospělým často jen vyvracíte fámy a mýty.

Má to smysl

Lesní pedagogika má proto jistě smysl, může být pomocnou rukou ve výchově nastupujících generací. Zájem o ni značí i návrat lidí do lesa, odklon od vymožeností konzumní společnosti. V době módy ekologických aktivistů a rádobyochránců přírody je na nás, na lesnících, abychom svou práci obhájili a zároveň zpopularizovali les jako takový pro nejširší vrstvy obyvatel. Lesu a jeho návštěvníkům ZDAR.

Petr Bláha

Balda, zapomenuté lázně nedaleko Poličky

Pro všechny přátele přírody a milovníky historie máme dnes návrh na zajímavý výlet. Nedaleko od Poličky se nachází Baldský les, který v sobě dosud ukrývá zajímavou část naší téměř zapomenuté historie.

Minerální lázně Balda či Zlatá Studna leží na katastrálním území obce Jedlová, v nadmořské výšce 654 m n. m. v místě příjemném, útulném, před větry chráněném, uprostřed lesů. Po objevení zřídla lidé poznali, že voda je čistá a studená a má blahé účinky v rozličných chorobách a stává se požehnáním pro celé okolí. Hrabě z Martinic, tehdejší pán bysterský, dal postavit u léčivého pramene myslivnu a lesníka

pověřil dohledem. Pozdější majitel bysterského panství František Rudolf z Hohen – Embsu přikázal postavit v blízkosti studnice kapli zasvěcenou Panně Marii, zámeček, lázeňský dům, hostinec, dvě kryté kuželny a střelnici.

Léčivá voda na všechno

První informaci o minerálních lázních v Baldě podal veřejnosti v roce 1748 doktor lékařství a filozofie Václav Baltazar Petržilka. Ve svém obdivuhodném spise doktor Petržilka píše: „Půda kolem studánky je z úlomkovité a rozpadlé skály, která pozůstává většinou z písku a jílu, v nichž jsou i nerosty zlata. Když touto půdou voda protéká, čistí se a je velmi jasná. Čistící dusičnatá sůl, obsažená ve vodě způsobuje, že se nejen příjemně pije, ale že je i zdravá, poněvadž snadno prochází tělem... Povzbuzuje temperament, hasí žízeň, zředuje a vymývá hleny v žaludku a tak odstraňuje příčiny možných onemocnění. Je nazývána rychle působícím *kořením*. Teplota vody je v každé roční době 7 stupňů, přítok vody, který se počítá na šest mázů, je stejný v nejsušším létě i v nejmokřejším ročním období.“ V závěru doktor Petržilka uvádí několik případů úspěšné léčby hluchoty, vodnatelnosti, plicních onemocnění, vředů, vyrážek, zažívacích vad, neplodnosti.

Oblíbené sídlo hrabat

Václav Hejtmánek ve svém překladu píše, že nejslavnější doby ve Zlaté studni bývaly, když „vrchnost na zámku v Bystrém sídlila a do lázní častěji zajížděla“. To bylo od poloviny 18. až do 19. století, zvláště od nastoupení slavného hraběcího rodu Hohen-Embského, jehož původním domovem byly alpské země. Od té doby se lázně znamenitě zvelebovaly a často je navštěvovala vysoká šlechta, duchovenstvo, vojenští důstojníci a úředníci.

Po úmrtí baronky z Langetu v roce 1868 připadlo panství, tedy i Balda, habsburko-lotrinskému rodu, neboť Hohen-embsové vymřeli po meči i po přeslici. V roce 1879 u příležitosti 25. výročí sňatku vznešeného majitele Františka Josefa I. s bavorskou princeznou Alžbětou zvanou Sissi zasadili

lázeňští hosté v blízkosti kaple jasan nazvaný Císařský strom. Jasan stojí u kaple Panny Marie dodnes.

Mezi pacienty byl i Jaroslav Vrchlický

Přelom století byl velice rušný. Zpravidla přijíždělo až 60 návštěvníků, mezi hosty se objevují němečtí podnikatelé, majitelé realit a úředníci s rodinami. V letech 1904 až 1906 navštěvoval "lázníčky" Jaroslav Vrchlický, který se léčil z reumatismu sbíraným lesním jehličím a koupával se ještě v primitivních dřevěných vanách.

Po I. světové válce objekty rychle chátraly a stávaly se nepoužitelnými. Na čas se tam v letech 1929 až 1930 ubytovali dřevaři z Podkarpatské Rusi, kteří pracovali na obrovské lesní kalamitě. Po jejich odchodu už nebylo stavení k využití, neboť "co nezničil zub času, zničili tito synové lesa".

Ještě hospodářský rada Zimmermann se v roce 1935 pokusil o záchranu lázeňských objektů a znovuzavedení provozu, uskutečnil však pouze pokrytí budov. Dílo zkázy bylo dovršeno po roce 1945. Došlo i na zámeček, známé a oblíbené lázeňské sídlo hrabat z Hohen-Embsu, jejich hostů a všech dalších návštěvníků, kterým byla příjemná léčebná kúra a osvěžení či bezstarostná kratochvíle, ale i kouzelné přírodní prostředí.

Konec unikátu

Stavitel Jan Michl získal na základě povolení ředitelství Státního statku v Bystrém Okresního národního výboru v Poličce laciný stavební materiál k rozšíření sousední zotavovny. Původní Balda tak doplatila na bezohlednost, nedostatek kulturnosti a citu a až na kapli Panny Marie a myslivnu vzala zaslé. Jak k tomu mohlo dojít, je dnes už zbytečná otázka.

Nejbližší železniční stanicí je Polička a vlaková zastávka Pomezí, vzdálená od Baldy hodinu chůze. Místo je dostupné také z autobusových zastávek v Jedlové, Stašově, Pomezí a po silnici z Jedlové do Pomezí a Květné

Jan Půža

Tři perličky z Broumovska

Broumovské kotlině, vymezené na české straně sráznými Broumovskými stěnami a na polské straně Stolovými, Sovími a Walbřišskými horami, se odedávna říkalo Zemička, respektive po většinu času

Ländchen. Je to nesmírně půvabná krajina kultivovaná po celá století broumovskými benediktiny.

Zemička oplývá množstvím pozoruhodných přírodních i lidských výtvorů, které z ní činí turisticky přitažlivou oblast. Připomeňme si alespoň tři z nich – dva přírodní a jeden lidský.

Jsou vybrané památkou, ale patří k největším pozoruhodnostem zdejší krajiny.

Šrůtkova lípa

Šrůtkova lípa sice roste v Machově na odvrácené straně Broumovských stěn, ale se svými 500 roky je považována za nejstarší strom celého Broumova a Náchodska. Je 24 metrů vysoká a její kmen má v prsní výšce obvod téměř 7 metrů. V roce 1800 do ní uhořel blesk a zničil její korunu. V poškozeném kmeni postupně vznikla mohutná dutina. Lípa roste stranou hlavní silnice na soukromém oploceném pozemku a u veřejné cesty je opatřena informačním panelem. Vysazena byla pravděpodobně předky dnešních vlastníků Šrůtkova statku.

Hřbitovní kostel Panny Marie

Na broumovském hřbitově stojí živoucí důkaz toho, že dřevěné stavby dokážou odolávat věkům stejně dobře jako stavby zděné z kamene nebo z cihel. Kostel Panny Marie byl původně vystavěn snad ve druhé polovině 13. století. Za husitských válek však byl při obléhání Broumova vypálen a obnoven byl někdy po roce 1450. Svému účelu tedy slouží úctyhodných 550 let! Není proto divu, že patří k nejstarším dřevěným stavbám ve střední Evropě.

Kostel je vzácnou památkou a dokladem mistrovství slezských tesařů. Nádherná je i jeho vnitřní pozdně gotická a renesanční výzdoba završená třemi vyřezávanými barokními oltáři. V ochozu kostela je umístěn soubor renesančních a empírových náhrobních kamenů. Jsou zde také zavěšeny desky s kronikářskými zápisy událostí od roku 1556. Za prohlídku stojí také samotný hřbitov s monumentálním obeliskem na památku obětí prusko – rakouských válek.

Koruna nad Božanovem

Každému, kdo přijíždí ke *kuestě* Broumovských stěn od Božanova, se naskytne úchvatný pohled na skalnatý vrchol Koruny, která dosahuje nadmořské výšky 769 metrů nad mořem. Její název je opravdu výstižným pojmenováním její dominance, s níž vévodí celému okolí. Na Koruně i na přilehlém Božanovském Špičáku je množství turisticky atraktivních skalních útvarů včetně typických broumovských skalních hřibů.

Ke Koruně se vztahuje pověst o panně, která sedí v jejím nitru a šije košili. Každý rok na ní udělá jenom jeden jediný steh, ale až ji došije, přijde soudný den. Panna rovněž hlídá poklad nesmírné ceny, k němuž se smrtelník může dostat jenom na Květnou neděli při čtení pašijí. V hoře se ale může zdržet jenom tak dlouho, dokud panna nepromluví. Když ho osloví podruhé, ještě může odejít, potřetí však již je pozdě, protože se hora zavře a až do příští Květné neděle ho uvězní.

Text a foto:

Jaroslav Jonáš

Hřbitovní kostel Panny Marie

Koruna nad Božanovem

Šrůtkova lípa

Lyžařské závody lesníků na Rejvízu

Sport Team Kůrovec, o.s. zorganizoval dne 20. března již sedmý ročník Memoriálu Zdeňka Příbramského (lesník, nadšený lyžař a kamarád) v běhu na lyžích pro zaměstnance CE WOOD, a.s., Lesů ČR, s.p., Lesprojektu, ČIŽP, MŽP a jiných lesnických firem s přáteli lesa a rodinnými příslušníky.

Akce, jež se uskutečnila na Rejvízu a měla výborné zázemí v Penzionu Svoboda, se zúčastnilo celkem 66 startujících. Ze státního podniku Lesy České republiky měla nejvyšší zastoupení Lesní správa Javorník (5), dále pak Lesní správa Jeseník (4) a ředitelství podniku (1). Děti a ženy měly shodně dlouhou trať 5 kilometrů, muži měli trať 10 kilometrů a shodně s ženami střelbu ze vzduchovky na 10 metrů.

Před vlastním zahajovacím slovu ředitele závodu

Ing. Petra Mrázka přivítali účastníky slavnostní fanfárou trubači z LS Jeseník a Javorník - Renáta Jeřábková a Jindřich Výmola, kteří následně v běžeckém klání obsadili 7. místo v kategorii „Ž51“ a 11. místo v kategorii „M51“.

V kategorii „D“ obsadila první místo Tereza Poulíková, v „M31“ obsadil první místo Ing. Josef Poulík. V kategorii „M51“ obsadil krásné třetí místo Ing. Lubomír Chmelíček a shodné místo pak v kategorii „M61“ Ing. Pavel Hájek.

I přes velmi těžké podmínky, pro přípravu a vlastní závod vzhledem k vysokým, již jarním teplotám a těžkému rozmoklému sněhu, skončil závod k plné spokojenosti závodníků i pořadatelů.

Ing. Jaromír Latner, CSc.

Křivky - ptačí akrobaté

Podhorské smrčiny náhorních plošin Slavkovského lesa, kde hospodaří Lesní závod Kladská, jsou ideálním prostředím pro křivky obecné.

Křivky obecné patří mezi naše pěvce. Jsou o něco větší než vrabec, ale s mnohem robustnějším tělem. Samečci jsou nápadní svým cihlově červenavým zbarvením. Samičky jsou méně výrazně zbarvené, a to nejčastěji do olivovězelená. Ocas je poměrně krátký.

Nejcharakterističtější znakem je zobák s překříženými špičkami. Čelisti zobáku se mladým jedincům překřížují nejdříve kolem třetího týdne.

Zobák jako pracovní nástroj

Křivkám nejlépe vyhovují právě podhorské smrčiny s bohatou úrodou šišek. Z šišek vybírají semínka, jimiž se živí. K tomu jim dokonale slouží jejich zakřivený zobák. Čelisti vnoří mezi šupiny šišek, rozevrou je a jazykem vybírají chutná smrková, borová nebo jedlová semínka.

Jsou při tom schopny provádět přímo akrobatické kousky, kdy se věší na šišky hlavou dolů a šplhají po nich pomocí zobáku. Mnohdy zobákem celou šišku odštípnou, přenesou si ji na jiné vhodné místo a tam z ní vybírají semínka. Létají poměrně rychle, vytrvale a dráha jejich letu napodobuje vlnovku. Jsou to různí ptáci, žijící a shlukující se do různě velkých hejn.

Křivky hnízdí v zimě

Jelikož hlavní a nejdůležitější potravní složkou jsou semínka jehličnatých dřevin, která dozrávají v zimních měsících, tak se s křivkami spojuje jedna zvláštnost. Jsou prakticky našimi jedinými ptáky, kteří pravidelně hnízdí v zimě. Nejčastěji od prosince do dubna, v závislosti na množství a kvalitě potravy.

Hnízda si nejraději staví vysoko na smrcích, dobře ukrytá mezi větvemi. Stavějí je z mechů, lišejníků, trav, kůry a větviček. Stěny hnízda jsou silné, vnitřek bohatě vystlán peřím a chlupy. Toto vše zaručuje dobrou tepelnou izolaci vajíček, na kterých křivky sedí ihned po naklazení prvního vajíčka.

Samička hnízdo vůbec neopouští po celou dobu sezení na vajíčkách a sameček jí donáší potravu přímo do hnízda. Samička svým tělem zahřívá vylíhlá mláďata až do chvíle, kdy jsou dostatečně opeřená a chráněná před chladem. Po dvou až třech týdnech mláďata opouštějí hnízda a nějakou dobu ještě zůstávají v blízkosti rodičů.

Putování za šiškami

Křivky jsou ptačími poutníky, kteří se nacházejí tam, kde je dostatečné množství šišek. Ty, které nyní vidáme v okolí Kladské, zde příští rok nemusíme vůbec zahlédnout. Návštěvníci Kladské měli nebo dosud mají velmi dobrou příležitost křivky při svých procházkách zdejšími lesy zahlédnout. Ozývají se směsíci trylků a zvuků připomínající hlasité kip, kip, kip.

Okraje lesů, navazující na louky a prosluněná místa, jsou v této době nejlepšími místy pro sledování křivek. Krajina na Kladské, u Mýtského rybníka, Králova kamene, Horních a Dolních lazů, Pramenů, Vlčku a další lokality, zaručují pozornému návštěvníku nevšední zážitek při sledování jejich akrobatických výkonů. Lesníky procházející porosty mnohde doprovází hlasitý zpěv a šustění snášejších se křidélek od semínek vylupovaných ze šišek křivkami.

Lesníci pomáhají

Ještě v předminulém století byly křivky častým cílem ptáčníků, kteří je lapali jak pro jejich zpěv, tak jako zdroj potravy nechudších obyvatel. Nyní jim již toto nebezpečí nehrozí a můžeme se těšit z jejich společnosti na vycházkách po lesích v okolí Kladské, kde hospodaří Lesní závod Kladská. Lokality, kde se křivky ten který rok nalézají, lesníci sledují a okraje porostů s největším výskytem šišek šetří, dokud křivky nevyvedou zdárně svá mláďata. Těžební aktivity v tom čase přesunují jinam než do míst pro křivky tak atraktivních.

lzk

Přijdou lesy na Vítkovsku o smrky?

Vítkovská vrchovina je oblast ležící mezi Opavou, Novým Jičínem a Bruntálem na ploše asi 80 tisíc hektarů. Je to náhorní plošina rozbrázděna hluboce zařezanými koryty potoků a řek Moravice, Odry a Budišovky.

Nadmořská výška se pohybuje v rozmezí 240 až 750 metrů. Celé území je asi z jedné čtvrtiny pokryto lesem, kde silně dominují jehličnany. Základní dřevinou je smrk, který na konci minulého století pokrýval 63 % plochy lesů.

Bylo tomu tak vždy?

Z historických podkladů víme, že nikoliv. Například v „Lesní fassi Josefinského katastru“ z roku 1787 se můžeme dočíst, že v lesích v okolí obce Skřípov rostlo přes 80 % jedle a necelých 20 % buku. V roce 1842 pak lesník Pfeifer o těchto lesích píše, že jsou tvořeny „ušlechtilou jedlí vynikajícího vzrůstu a jen v jednotlivých porostech jest více či méně přimísen buk. V mladých dvaceti až třicetiletých lesích je hojněji zastoupen kultivovaný smrk“.

Proč předkové pěstovali tolik smrku?

Smrk je dřevina s vysokou produkcí dříví a poměrně snadným způsobem pěstování. Pravidelně plodí, takže je vždy dostatek osiva pro vypěstování sazenic. Mladé smrky rychle odrůstají konkurenci buřeny (trávy, ostružiník aj.) a nejsou poškozovány okusem zvěře jako jiné dřeviny. Dříví smrku je snadno opracovatelné.

Hlavním důvodem jeho plošného rozšíření v této oblasti byl však rozvoj těžby uhlí na Ostravsku a s ním spojená potřeba dříví na výdřevu v hlubinných dolech. Proto byly původní jedlové bučiny postupně nahrazeny smrkovými monokulturami.

Je smrk opravdu tou nejlepší dřevinou?

Smrk s povrchovým kořenovým systémem je vhodnou dřevinou ve vyšších nadmořských výškách a severních chladnějších a vlhčích lokalitách. V nadmořských výškách do 600 metrů a na teplých a suchých jižních expozicích není určitě původní dřevinou a byl zde vysazen uměle teprve v minulém a předminulém století. Tyto nepůvodní smrkové porosty pak trpí rozsáhlými kalamitami vyvolanými jak abiotickými (vítr, sníh, námraza), tak i biotickými (hmyzí škůdci, dřevokazné houby) činiteli.

V devadesátých letech minulého století pak v oblasti Ostravska, Opavska a Vítkovska došlo k velkoplošnému „chřadnutí“ smrku, které trvá dodnes. Tento nedobrá stav se během dvaceti let projevil i v jiných částech republiky a v sousedních státech – Polsku a Slovenské republice.

Podle studie německého Helmholtzova centra pro výzkum životního prostředí, která hodnotí vliv změny klimatu na vývoj 845 druhů rostlin, je smrk dokonce jedním z nejohroženějších rostlinných druhů v Evropě.

Nutnost změny dřevinné skladby

Pravdou je také, že přirozená obnova lesa je spojená s předchozí radikální změnou dřevinné skladby v neprospěch smrku. To znamená, že při výsadbě vzniklých holin je třeba smrk používat pouze v malém množství jako výplňovou dřevinu. Protože můžeme pouze obtížně odhadovat budoucí průběh počasí, musíme vytvářet v nově zakládaných porostech co největší druhovou pestrost. Pouze smíšené a různověké lesy přečkají extrémní výkyvy počasí a kalamity s nimi spojené. Smrkové monokultury tuto schopnost nemají.

Co z uvedených poznatků vyplývá?

Pokud chceme našim potomkům zanechat kvalitní a stabilní lesní porosty, musíme se vrátit k dřevinné skladbě, která zde byla před několika stovkami let. Neznamená to však, že smrk zmizí z našich lesů úplně. Je spousta vlhkých a stinných lokalit, kde se smrku dařilo a bude se snad dařit i v budoucnu. Výrazně se však zredukuje jeho plošné zastoupení.

Miroslav Dušek

Kulaté výročí J. E. Chadta - Ševětínského

Významný český lesník, myslivec a spisovatel Jan Evangelista Chadt – Ševětínský se narodil 26. února 1860 v početné rodině schwarzenberského revírníka v myslivně v Kubově Huti pod Boubínem. Navštěvoval obecnou školu v Ševětíně u Hluboké nad Vltavou a později v Albrechticích. Právě podle obce Ševětín si později zvolil svůj literární pseudonym Ševětínský.

V Písku vystudoval nejprve reální gymnázium a pak i lesnické a hospodářské učiliště. Odbornou praxi získával u svého otce a po složení nižších státních zkoušek z lesnictví a myslivosti byl v roce 1881 přijat do služeb schwarzenberského panství.

Z jižních Čech na Lounsko

Jako mladý lesník působil na několika místech, a to především na rodné Šumavě a v jižních Čechách. V roce 1897 dostal funkci revírníka v Rokytě na Šumavě a o rok později složil vyšší státní zkoušku pro lesní hospodáře. Téhož roku se oženil s Viktorií Schützovou z Vimperka, která mu byla obětavou oporou jak v rodinném životě, tak i při jeho lesnické i spisovatelské práci. V roce 1902, tedy ve svých 42 letech, byl přeložen z rodné Šumavy jako vrchní správce na polesí Obora u Vinařic na Lounsku. V hájence Obora (dnes hájenka Kozojedy č. p. 29) prožil jedenadvacet let svého profesního, literárního i osobního života. V roce 1920 dostal nabídku na docenturu v lesnickém odboru Českého vysokého učení technického v Praze, kde působil jako docent dějin lesnictví a myslivosti. Po odchodu do výslužby v roce 1923 se odstěhoval do Krče u Prahy. Až do své smrti 15. března 1923 dále přednášel a publikoval.

Aktivní člověk

Jan Evangelista Chadt – Ševětínský je významnou osobností českého lesnictví a myslivosti. Kromě své odborné lesnické praxe se zabýval i literární činností, vydal 82 samostatných spisů ze všech oborů lesnické i myslivecké vědy a publikoval kolem 500 odborných článků v řadě časopisů a naučných slovníků, například v časopisech Háj, České lesnické rozhledy, Lovecký obzor, Les a lov, Lověna, Lesní stráž. Jeho literární prvotiny vznikly už na písecké reálce. První spis *Průvodce do pralesa a na Boubín* napsal jako adjunkt v Zátoni a vydal jej v roce 1883. Ve spise *Staré památné stromy v zemích českých* z roku 1908 se dotýká ochrannářské tematiky a popisuje 165 českých památných stromů. Hlavní význam jeho literární činnosti však spočívá ve zpracování lesnické historie, zachování lesnických a loveckých názvů, dějin jednotlivých lesnických činností (pěstování a ochrana lesa, těžby, měření lesa, brtnictví, dehtařství a popelářství a podobně). Vše shrnul do prací *Dějiny lesů v Čechách*, *Dějiny lovu a lovectví v Čechách*, *na Moravě a ve Slezku* a *Dějiny lesů a lesnictví*. Bibliografická díla *České lovecké písemnictví* a *České lesnické písemnictví* zachycují souborný přehled české lesnické a myslivecké literatury do počátku 20. století.

Památník v hájovně Obora

Jan Evangelista Chadt – Ševětínský byl aktivním člověkem různorodých zájmů. Ač původem Jihočechem, velmi přilnul k Lounsku a podílel se na jeho rozvoji jako lesník i jako spisovatel. To dokládá jeho spis *Místní jména na Lounsku*. Podporoval vlastenecké úsilí, založil a aktivně pracoval ve spolku Sokol, kterému předsedal až do svého odchodu na odpočinek. Práci Jana Evangelisty Chadta – Ševětínského v červnu 1929 ocenili jeho příznivci postavením památníku nesoucím jeho jméno v polesí Olomoučany na školním lesním statku Vysoké školy lesnické v Brně. Příčiněním krajského odboru Jednoty čs. lesnictva v Lounech 14. června 1931 uctila lesnická veřejnost jeho památku odhalení památné desky na hájovně Obora.

nop

Hájěnka Kozojedy - bydliště Ševětínského

Sídlo polesí Zatoň s pamětní deskou Chadta-Ševětínského

Několik praktických zkušeností a rad při likvidaci kůrovce

Tento článek je určen provozním technikům lesního hospodářství, kterým chci předat část svých praktických zkušeností v boji s kůrovcem, získaných 42letou službou v provozních funkcích manipulant, lesník, technik polesí, polesný a v posledních dvaceti letech hlavní inženýr LZ Kladská.

Dlouho jsem přemýšlel do kterého lesnického časopisu své názory a zkušenosti pošlu. LČR, s. p., převedly „Lesu zdar“ na internet a tím je dosud nejčtenější časopis méně přístupný provozu.

Časopis „Lesnická práce,“ který má v názvu podtitulek „pro lesnickou vědu a praxi,“ jsem čtyřicet let objednával pro každé polesí a ředitelství závodu. V minulosti byl pro provozní techniky přístupnější a srozumitelnější. Nyní, když jsem již třetím rokem v důchodu, tento časopis čtu

od začátku až do konce (nejen to, co mě zajímá). Někdy žasnu, jak někteří odborníci, kteří přispívají do časopisu svými články, dokážou svůj příspěvek, např. o žloutnutí porostů, okořenit množstvím

tabulek, grafů a odborných názvů. Stejně jim na závěr vyjde to, co ví lesnictvo již od devadesátých let, že žloutnutí je následkem nedostatku hořčíku, vápníku či fosforu. I příčiny jsou lesnictvu známy. Proč psát tak složitě? Chtějí kolegové výzkumníci svým kolegům předvést svoji odbornost? Riskují však, že lesník či revírník tyto články ani nedočte.

A nyní již k problematice kůrovce a jeho likvidaci. Budu se zabývat pouze tím, co se někdy dělá nesprávně, a budu používat pouze název kůrovec.

Čistota lesa – lokalita P a OM

Tuto zkušenost nám předávají naši předkové již staletí, ale asi marně. Po jakékoliv těžbě nesmí zůstat žádné těžební zbytky. Ať se jedná o vyzdravování, ukroucené zbytky při zpracování kalamity a podobně. Jeden kontrolor LČR, s. p., mně dokazoval s tužkou a papírem v ruce, co jsem to za ekonomu, když viděl na dřevoskladu velké množství totálně shnilých (měkká hniloba) dvoumetrových výřezů vyzdravených na manipulační lince. Dokazoval mně výpočtem, jak je toto dřevo ekonomicky ztrátové. Těžba, přibližování, odvoz, manipulace a následně prodej za třetinovou cenu než činí průměrná cena dosažená LZ. Pokud bude převládat tento názor, bude vždy špatně. V důsledku ochrany lesa musí se všechno dřevo, i to ztrátové, dostat včas z lesa pryč. Zdravé dřevo musí cenu tohoto shnilého vyrovnat.

Pohyb kůrovcového dřeva z P na OM

Je naprosto jasné, že s takovým dřevem lze bez předešlé asanace pohybovat pouze pokud je kůrovec ve stadiu vajíčka a larvy. V žádném případě již ne ve stadiu kukly a brouka. Jinak dochází k rozsévání kůrovce po porostu. Asanace ručním loupáním je při napadení dřeva kůrovcem spíše utopíí. Kůra by se musela spálit, což v lese nejde, a kukla i světlý brouk v kůře dokončí svůj vývoj. Každý rok jsem bral personál na tematický zájezd po republice, aby nezačali trpět provozní slepotou. Viděli jsme na mnohých místech, hlavně na severní Moravě, přibližovat kůrovcové dříví ve všech stádiích vývoje kůrovce. Tímto způsobem kůrovce nelikvidujeme, ale množíme.

Likvidace větrné kalamity pomocí harvesterů

Do hmoty zpracované harvestorem (i uložené na delší dobu na OM) dochází k nalétnutí kůrovcem minimálně, a to díky rozrušení a tím i provzdušnění kůry posunem při zpracovávání. Pozor však při zpracovávání silné hmoty, kdy oddenkové výřezy I až 2 jsou netknuté. Zde je třeba provádět ochranu postřikem či včasným odvozem.

Rychlost při zpracování kalamity

Je nutné zastavit obnovní a výchovné těžby až do úplného zpracování kalamity. Toto má sice oporu v lesním zákoně, avšak zjistit odhad kalamity je mnohdy problematické a často to vychází po zpracování na dvojnásobek. Pak se stává, že se harvesterovými firmám nesmyslně prodlužují smlouvy, aby je závod nemusel penalizovat. A jak se stalo při zpracování kalamity „Kyrill“, tyto firmy odjely tam, kde měly také smlouvy, a kde jim hrozila penalizace. Tyto firmy nezodpovídají za namnožení kůrovce.

Vedoucí organizace by si měl uvědomit svoji zodpovědnost za důsledky s tím spojené (namnožení kůrovce) a neměl by připustit, aby se kalamita zpracovávala déle než rok.

Provádění prořezávek

Protože se nejde do smrkových prořezávek včas, dochází k tomu, že vždy je určitá část vytěžené hmoty hroubí ponechaná v porostu (pracovní pole apod.) Převážná část lesnictva přitom nechává smrkové prořezávky provádět okamžitě po sejítí sněhu, převážně v období březen až červenec. Tím se stávají semeništěm kůrovce. Provádějte smrkové prořezávky v srpnu až listopadu a nemusíte se namnožení kůrovce bát.

Sledování přezimujícího stadia

Vždy sledujte, v jakém stadiu bude kůrovec přezimovat. Například přezimující brouk v hrabance kolem pařezu nám způsobí další rok kůrovcová oka, i když kolem odstraněných kůrovcových stromů preventivně vytěžíme i potenciálně nebezpečné stromy. Boj s kůrovcem nikdy nekončí. Trvá vždy celý rok. Pozor na ochranu lesa v září a říjnu, kdy si personál myslí, že kůrovec již neublíží, a věnuje se hlavně lovům. Babí léto a kůrovec dokážou své.

Pozor na přepravu kůrovcového dříví

Již desítky let na různých školeních a besedách upozorňuji na rozšiřování kůrovce přepravou kůrovcového dříví po republice sem a tam, například ze severní Moravy do západních Čech, a to jak kamionovou přepravou, tak po železnici. Opadáváním kůry při nakládání, přepravě, vykládání z vagonů na skládky a opětovném nakládání při převozu na pily se z přepravované a převážně neasanované kůrovcové hmoty šíří brouk i do míst, kde dosud nebyl. Moje snaha je však marná a upozorňování nepadlo na úrodnou půdu, protože se tak děje stále.

Díky za to, že jste článek dočetli až do konce. Mnozí z vás si řeknou, neobjevil Ameriku. To skutečně ne, ale zamyslete se nad tím, zda něco z toho, co je v článku uvedeno, neporušujete na svém úseku i vy, lesníci či revírníci. Z kůrovce je třeba mít strach. Boj s ním je náročný. Výsledkem je sladká odměna - zdravé lesy. Lesy, které vám svým šuměním v korunách stromů poděkují za to, že je chráníte, aby byly zdravé a svěží.

Ing. Vaniš Miroslav

bývalý hlavní inženýr LZ Kladská,

nyní v důchodu

Nové odborné publikace a knihy - březen 2010

z oboru lesnictví a příbuzných oborů

Všechny moje hlasy ...

Knižní rozhovor s Prof. Ing. et Ing. h.c. Josefem Hromasem, CSc., legendou české myslivosti

Oldřich Koudelka

Kniha se podrobně věnuje mimořádné myslivecké osobnosti profesoru Ing. et Ing. h.c. Josefu Hromasovi, CSc. Publikace z pera novináře a spisovatele PhDr. Oldřicha Koudelky, předsedy Klubu autorů při Českomoravské myslivecké jednotě, zevrubně představuje dílo a aktivity tohoto prvního profesora myslivosti u nás. Profesor je legendou, mimořádnou mysliveckou osobností jak na domácí, tak i zahraniční scéně. V letech 1990-2005 zastával post předsedy Českomoravské myslivecké jednoty, v roce 2006 se stal jejím čestným předsedou, působí také v ústřední hodnotitelské komisi trofejí a v dalších odborných funkcích, Je uznávaným odborníkem i v mezinárodním měřítku, jako člen se aktivně podílí na fungování Mezinárodní rady pro lov a ochranu zvěře CIC. Na prahu svého významného životního jubilea - pětasedmdesátin - pan profesor nechal nahlédnout i do svého soukromého života, do těch zákoutí svých rozvětvených aktivit, která byla dosud neznámá či jen pootevřená. Vše prostřednictvím knihy - knižního rozhovoru "Všechny moje hlasy ...". Zkušený autor zvolil méně tradiční literární formu ne náhodou. Prostřednictvím několika desítek pečlivě zvolených otázek se lépe dostal k "jádro věci". Pozitivem knihy bezesporu je, že nepředstavuje Josefa Hromase jen jako osobnost spojenou celoživotně s myslivostí, hodnocením trofejí, pedagogickou činností a vědeckým působením na Lesnické fakultě Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně, ale rovněž jako citlivého a vnímavého člověka jiných zájmů, jako manžela, rodiče a prarodiče, člověka s klady, zápory i zajímavou životní filozofií. Samotný rozhovor je doplněn několika zkrácenými a editorský upravenými statěmi, které jsou jen drobným nástinem toho, čím se profesor Josef Hromas za více než půlstoletí své vědecké, pedagogické a organizační práce zabýval. Chybět pochopitelně nemohou ani vtipné glosy a vzpomínky jeho dřívějších i současných spolupracovníků, kamarádů, vědeckých osobností, studentů, ale i obyčejných myslivců. Knihu doplňuje šest desítek černobílých i barevných fotografií, barevné reprodukce a kresby akademického malíře Václava Nasvětila, ale také vložené DVD z dílny Františka Koldy, kde se na živém záznamu pan profesor vyjadřuje do kamery k některým současným problémům v české myslivosti. Nechybí ani cizojazyčné resumé - v německém, ruském a anglickém jazyce.

Vyd. TG TISK, s.r.o., Lanškroun, ve spolupráci s Klubem autorů při ČMMJ, Lanškroun, 2009

/zakoupeno v Knihkupectví Myslivost, Praha, pro technickou knihovnu LČR HK/

Liška a větší šelmy (psík mývalovitý, mýval, liška, šakal, medvěd, rys, kočka)

Vojtěch Škaloud

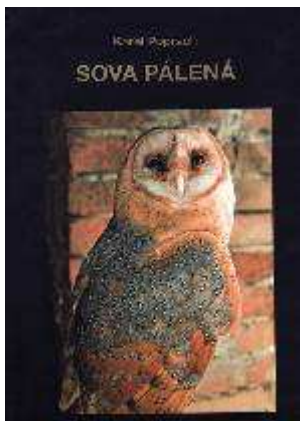
Kniha, která je první částí rozsáhlého a kompletního díla o naší srstnaté zvěři, je v mnoha směrech originální. U jednotlivých druhů zvěře detailně popisuje vzhled, životní prostředí a získávání potravy, kapitoly o rozmnožování sledují všechny fáze, to je říjí a její projevy, porod a péči o mláďata i jejich osamostatňování, také poznatky o chování jsou popsány velmi podrobně (chování teritoriální, potravní, sociální, denní aktivita). Autor tak ve svém díle shrnuje téměř všechny dostupné poznatky, které jsou o jednotlivých druzích známy. Zaměřuje se i na interpretaci poznatků v širších souvislostech, především geografických - neomezuje se jen na střední Evropu, ale i na další evropské a někdy i asijské a severoamerické regiony (podle rozsahu rozšíření jednotlivých druhů). Srovnává také příbuzné druhy nebo poddruhy, včetně kozešinových (liška) nebo domácích zvířat (kočka). Poznatky o životě zdivočelých koček v naší přírodě jsou v myslivecké literatuře zcela ojedinělé. Patrně u nás první jsou i stručné monografie psíka mývalovitého a mývala, kteří jsou stále častějším úlovkem našich myslivců. Kniha především v maximální míře seznamuje myslivce i další zájemce o přírodu s detaily o životě našich větších druhů šelem. Je založena především na textu, to je na podrobných popisech tematiky. Text je doplněn několika perokresbami Oldřicha Tripese. Z důvodu lepší cenové dostupnosti knihy však nebyly zařazeny barevné fotografie, kterých je publikováno v odborných časopisech, speciálních fotografických publikacích i na internetu nepřehledné množství. Tato kniha by měla zacelit mezery v původní české myslivecké literatuře týkající se trofejových šelem.

Vyd. Nakladatelství Brázda, s.r.o., Praha, 2009

/zakoupeno v síti knihkupců pro technickou knihovnu LČR HK/

Sova pálená

Karel Poprach

V rozsáhlé monografii o sově pálené, kterou provází bohatý obrazový materiál (tabulky, mapy, grafy a barevné i černobílé fotografie), autor postupně představuje a probírá názvosloví sovy pálené, historii, taxonomii, areál a početnost druhu, popis a hlasy sovy pálené, hnízdiště a stanoviště, rozšíření s ohledem k nadmořské výšce, hnízdní biologii a potravní ekologii, přesuny a migraci, výskyt na území České republiky, hnízdní hustotu, příčiny ústupu, příčiny úhynu a délku života sovy pálené a její ochranu. Pozornost si zaslouží kapitola, která se zabývá analýzou dat získaných kroužkovací činností, a názorné fotografie způsobů umístění hnízdních budek včetně jejich speciálních úprav, které zabraňují vstupu

kuny skalní. V závěru knihy nechybí vysvětlení použitých zkratk, přehled použité literatury a poděkování.

Vyd. občanské sdružení TYTO, Nenakonice, 2008

/darováno Karlem Poprachem z občanského sdružení TYTO technické knihovně LČR HK/

Sokoliarstvo

2. díl: Naše dravce a sovy

Tomáš Krivjanský

Druhý díl knihy věnované sokolnictví podrobně seznamuje s dravci a sovami žijícími na Slovensku. Úvod knihy obsahuje informace o sokolnických publikacích, které vyšly po roce 1930 v Československu a po jeho rozdělení v roce 1992 v obou státech. Po kapitole věnované obecnému popisu ptáků a jejich biologii následuje kapitola o slovenských dravcích, která probírá myslivecké zatřídění sov a dravců, způsoby lovu prostřednictvím nejrozšířenějších dravců, ornitologické zatřídění dravců a zatřídění slovenských dravců v jednotlivých čeledích. Základ knihy tvoří podrobný popis jednotlivých dravců a sov. Text je doplněn velkým množstvím převážně barevných fotografií ptáků v různých fázích života a v různých situacích a také pérovkami, které zachycují některé dravce při lovu. Publikace obsahuje rovněž velké množství archivních dokumentárních fotografií ze sokolnických akcí.

Vyd. Vydavateľstvo EPOS, s.r.o., Ružomberok, 2009

/zakoupeno v Knihkupectví Myslivost, Praha, pro technickou knihovnu LČR HK/

Vážky České republiky

Ekologie, ochrana a rozšíření

Aleš Dolný, Dan Bárta a kolektiv

Reprezentativní publikace velkého formátu je rozčleněna do 11 základních kapitol. Po úvodní části následuje kapitola "Základní charakteristika řádu vážky (Odonata)", která popisuje systém, fylogenezi a počet druhů, celkový vzhled, stavbu těla, zvláštnosti biologie a chování vážek, mezidruhové vztahy a praktické využití vážek pro bioindikaci. Další kapitola "Přírodní poměry České republiky" charakterizuje geomorfologické, klimatické a hydrologické poměry, které mají vztah ke složení fauny vážek v České republice. Kapitola "Česká odonatologie: historie a současnost" se zabývá vývojem výzkumu vážek v Čechách, na Moravě a ve Slezsku a přináší bibliografii o vážkách České republiky. Kapitola "Metodologie: východiska, sběr dat a použité postupy" vysvětluje způsob zpracování dat pro mapy, grafy a fotodokumentaci vážek a předkládá základní rozbor výsledků, prozkoumanost území ČR, rozbor počtu druhů, časový rozbor získaných dat, souhrnný přehled nálezů druhů, výskyt podle nadmořské výšky a sezonní fenologie. Kapitola "Biotopy" rozebírá vody od pramene, vodní toky, stojaté vody, rašelinště, antropicky podmíněné vody, terestrické biotopy a uvádí prostorové rozmístění druhů podle charakteru prostředí. Kapitola "Ochrana a ohrožení vážek ČR" se zabývá legislativou, právními normami ČR, normami mezinárodními a červenými seznamy. Uzavírají ji návody k aktivní

ochraně a managementu lokalit. Podrobně jsou popsány zásady managementu nejvýznamnějších typů biotopů, zejména s ohledem na soustavu Natura 2000. Další kapitola "Biomonitoring vážek" se zaměřuje na kvantitativní zjišťování jedinců. V nejrozsáhlejší kapitole "Popis druhů" jsou každému druhu věnovány nejčastěji čtyři, ale i více stran. Vždy jsou uvedeny poznávací znaky dospělce, který je zobrazen z boku a ze shora (samec a samice), dále je uvedena bionomie a fenologie, nároky na stanoviště, areál (rozšíření druhu ve světě), rozšíření v ČR, ohrožení a nejvýznamnější použítá literatura. Graficky je zachycena doba líhnutí a doba letu v procentech nálezů v jednotlivých měsících, výskyt v nadmořské výšce. Síťová mapa zachycuje nálezy od roku 1949, z období let 1950-1989 a 1990-2007. Každý rod doplňují fotografie druhů v terénu. Přehled druhů uzavírají tři druhy s možným výskytem v ČR. Závěrečná část obsahuje seznam literatury, vědecké názvy vážek a jejich synonyma, rejstřík fotografií podle druhů a podle autorů - fotokredity. Jako dodatek s poznámkami je uvedeno 18 velmi málo nalézáných druhů, jejich nové lokality, které nejsou zachyceny v hlavní části knihy, protože byly zjištěny až během tisku. Na závěr jsou uvedeny stručné charakteristiky autorů knihy. Všechny kapitoly jsou doplněny anglickým souhrnem a literaturou.

Vyd. Český svaz ochránců přírody, Vlašim, 2007

/zakoupeno u vydavatele pro technickou knihovnu LČR HK/

Slovník pomístních jmen v Čechách. IV (Bíg-Bož)

Jana Matúšová a kolektiv

Pomístní jména - jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest - v sobě skrývají nespočetné zajímavé a přitažlivé informace. Představují nejen unikátní jazykové útvary, ale i zdroj poznatků pro regionální historii, archeologii, etnografii, přírodovědu i jiné vědní obory. Ve čtvrtém svazku Slovníku pomístních jmen v Čechách jsou představena pomístní jména, která začínají písmeny Bíg-Bož nebo obsahují slova začínající těmito písmeny.

Vyd. Nakladatelství Academia, Středisko společných informací Akademie věd České republiky, v.v.i., Praha, 2008

/zakoupeno v síti knihkupců pro technickou knihovnu LČR HK/

FORMICA – zpravodaj pro aplikovaný výzkum a ochranu mravenců

11. a 12. ročník periodického zpravodaje (ročenky), který publikuje články s tematikou výzkumu a ochrany mravenců.

Vyd. Český svaz ochránců přírody, 51/17 Základní organizace ČSOP Krkonoše, Hostinné, 2008, 2009

/přiděleno technické knihovně LČR HK/

Jiří Uhlíř

Aktualizace platných norem - únor 2010

Odebírané řady

01 09 Environmentální management

48 Lesnictví

49 Průmysl dřevozpracujících

73 Navrhování a provádění staveb

75 Vodní hospodářství

Odvětvové technické normy

TNV 75 Vodní hospodářství

TNO 83 Odpadové hospodářství

V měsíci únoru došlo k aktualizaci těchto norem:

Nové normy

ČSN EN 599-1 (49 0672) Trvanlivost dřeva a materiálů na bázi dřeva – 01.2010

ČSN EN 15254-2 (73 0855) Rozšířená aplikace výsledků zkoušek požární odolnosti – 1.2010

ČSN EN 1859 (73 4204) Komíny – Kovové komíny – Zkušební metody – 1.2010

ČSN EN 13230-1 (73 6365) Železniční aplikace – Kolej – Betonové příčné a výhybkové pražce – 1.2010

ČSN EN 13230-2 (73 6365) Železniční aplikace – Kolej – Betonové příčné a výhybkové pražce – 1.2010

ČSN EN 13230-3 (73 6365) Železniční aplikace – Kolej – Betonové příčné a výhybkové pražce – 1.2010

ČSN EN 13230-4 (73 6365) Železniční aplikace – Kolej – Betonové příčné a výhybkové pražce – 1.2010

ČSN EN 13230-5 (73 6365) Železniční aplikace – Kolej – Betonové příčné a výhybkové pražce – 1.2010

ČSN EN ISO 23913 (75 7426) Jakost vod – Stanovení chromu (VI) – 1.2010

Opravy a změny norem

ČSN 73 0831 Požární bezpečnost staveb – 1.2010 Změna Z1

ČSN 73 0833 Požární bezpečnost staveb – 1.2010 Změna Z2

ČSN 73 0834 Požární bezpečnost staveb – 1.2010 Změna Z1

ČSN 73 0845 Požární bezpečnost staveb – 1.2010 Změna Z2

Seznam všech platných norem (pouze výše zmíněných vybraných řad) je na intranetu v sekci Archiv LČR. – program sgArchiv IW – sekce normy.

Ivo Šlesinger